

Griekse sfeer

Een wild uitgaansleven vind je op Samos niet. Voor liefhebbers van natuur, cultuur en een gemeidelijke, authentieke Griekse sfeer is dit eiland in de Egeïsche Zee een uitstekende keus. Samos is bergachtig - de hoogste piek is ruim 1400 meter - en groen, met veel bos. Bosbranden richtten in het recente verleden flink schade aan, maar de natuur heeft zich goed hersteld. Er zijn diverse gevarieerde wandelpaden op Samos. Dat van Vouliotes naar Manolates (of omgekeerd) is een aanrader. Vouliotes is een bergdorpje waar de tijd lijkt te hebben stilgestaan. In het centrum vind je een lommerrijk terras. Overal langs de kust zijn mooie (kiezel)stranden te vinden, waar je voor een klein bedrag een ligbed met parasol kunt huren. Behalve natuurschoon biedt Samos veel cultuur. Er zijn diverse overblijfselen uit de (Romeinse) oudheid te zien. Samos herbergt een kleine 35.000 inwoners. Het eiland telt tientallen steden, dorpen en gehuchten, elk met een eigen sfeer en charme. Kokkari aan de noordkust is een schilderachtig dorpje aan een baai. Pythagorion is een dynamische vissersplaats - genoemd naar de beroemde wiskundige Pythagoras die in de zesde eeuw voor Christus op Samos werd geboren. Samos-stad, ook Vathy geheten, is wat mondainer, met veel winkels en musea.

Wandelend over het Griekse eiland Samos trekt de ene na de andere a-sichtkaart aan je voorbij: azuurblauwe zee, rustieke dorpjes, imposante bergen en magnifieke uitzichten. Groeten van Samos.

GROETEN VAN SAMOS

Stop behalve zwemkleding een paar stevige wandelschoenen in je koffer, want het bergachtige eiland Samos biedt uiteenlopende wandelpaden langs de kust en door het bos. En tijdens die wandelingen kom je juist op bijzondere plekken. Bij de watervallen van Potami bijvoorbeeld. De route leidt door een lommerrijk deel van Samos. Prima te doen, ook als de Griekse zomerhitte heerst. De temperaturen in het bos zijn aangenaam, het lieflijke beekje dat we volgen zorgt à la minute voor verkoeling. We rijden met de bus vanaf Kokkari ongeveer 25 kilometer naar het westen, via de kronkelige kustweg. Tijdens de busrit langs de noordkust van Samos lacht het azuurblauw van de Egeïsche Zee ons toe tussen de bomen en bergen, maar we hebben eerst nog een ander doel voor ogen. Zo'n 3 kilometer na Karlovassi verwelkomt een wit bouwwerkje zonder ramen de wandelaars. De deur staat open, je kunt zo naar binnen. Het is een Grieks-orthodox kapelletje. Kaar-

sen branden en verlichten schaars de iconen aan de wand. Er hangt een serene rust die slechts wordt doorbroken door het zachte geruis van het beekje en de ritselende bladeren buiten. We gaan stroomopwaarts langs het waterterfje. Af en toe kruisen we een geïmproviseerde brug van boomstammen. Langzaam maar zeker wordt de beek breder en na een paar kilometer komen we bij een meertje. Eromheen liggen tassen, schoenen en kleding: naar de watervallen gaat het niet over land. Zwemkleding en een handdoekje mee dus. Wadend kom je langs rotsformaties die leiden naar de watervallen. Bescheiden van formaat, maar bijzonder. Lekker afgekoeld lopen we verder. We komen bij een nogal wankel aandoende trap, hij is onwaarschijnlijk steil. Boven wachten koele drankjes en lekkere hapjes, belooft een bord. We kijken omhoog en met een diepe zucht aanvaarden we de klim. Zo'n tweehonderd treden klauteren we naar boven. Boven aangekomen zien we een

eethuisje. Dat is gesloten. We ploffen neer op de houten stoelen op een leeg terras en pakken ons eigen lunchpakket; water, een appel en een broodje. Dan volgt het spannendste deel: de tocht naar beneden. Bijkans nog enger dan naar boven, maar we overleven de klauterpartij. Het water leidt ons terug via het bos naar het beginpunt. We wandelen naar de bushalte. Volgens de reeds wachtenden kan de bus elk moment komen. Tijd is een rekbaar begrip, zo zal blijken. Anderhalf uur later stappen we in. Onze eindhalte is Lemonakia, een van de mooiste stranden van Samos. Het ligt iets ten westen van Kokkari, op loopafstand van ons hotel. De hete strandkiezels branden je voeten, maar eenmaal bij de ligbedden aan de waterlijn, zorgen een zachte bries en rustige branding voor precies de juiste hoeveelheid verkoeling. Bij het barretje op het strand halen we een *fruitshake* en stokbrood. Het brood is niet voor ons, maar voor de

vissen. Zodra je met je snorkeluitrusting het kristalheldere water ingaat, komen ze al naar je toe. Ze zijn nieuwsgierig. Eerst de kleintjes, die zijn het dapperst. Daarna volgen de wat grotere vissen, de een nog mooier dan de andere. Het brood - inmiddels meer een spons - gooien we in kleine stukjes op het water. En wat er dan gebeurt... Een wonderschoon spektakel! Opeens zijn daar tientallen, misschien wel honderden vissen om je heen. Ze doen je niks, ze zijn gefocust op de lekkere hapjes. Je wordt onderdeel van de school. Zodra je voorzichtig een stukje verder zwemt, volgen ze je. Pas als het brood echt op is, druipen ze langzaam af. Als de zon bijna ondergaat, verlaten we het strand. Een trap voert naar ons hotel bovenop een berg - minstens tweehonderd treden. We frissen ons op, drinken een glas en dalen af naar het a-sichtkaartdorpje Kokkari. In een restaurantje aan de baai laten we onze blik gaan over de menukaart. Vis slaan we vandaag een keertje over.

PETER KARSTKAREL

Het deftige front van een armenhuis

Schuin tegenover het Lycklamahuis, het huidige gemeentehuis in Beetsterzwaag, staat op nummer 79 in de Hoofdstraat een opvallend slank en hoog gebouw: het Diaconie Armenhuis. Tussen de twee verdiepingvensters zit een gedenksteen: *Diakonie Armenhuis. Herbouwd en vergroot in het jaar 1854, door den WelEd-Geb. Heer Mr. Joh. Luden Anthz. Ter nagedachtenis aan zijne echtgenoot Vrouw Ypkjen Hillegonda baronesse van Lynden overl. 29 October 1851.* Het armenhuis is aan het begin van de negentiende eeuw gesticht. Het was een langgerekt pand met een vrij smal front aan de Hoofdstraat, geflankeerd door twee stegen. Gewoonlijk worden er twaalf tot twintig armen of, zoals toen werd gezegd: minvermogensden.

De gedenksteen vertelt dat het in 1854 is vernieuwd en vergroot. Er kwam een representatieve voorbouw en in de lengte is het gebouw ongeveer verdubbeld. In de stegen is dit te zien: de twee gedeelten zijn van verschillende soorten baksteen gebouwd. De noordelijke topgevel is voorzien van een venster en een groot luik, waarschijnlijk voor de turfberging op zolder. In 1854 is het ruim twee traveeën diepe front vernieuwd. Dit kreeg een representatieve, neoclassicistische uitdrukking. De

partij is in twee bouwlagen gemetseld van roodbruine mangansteen. In de voorgevel is geen plaats voor de deur; die zit aan de zijkant. Dit front heeft een levendige vensterindeling gekregen. Beneden zitten twee gepaarde stellen rondboogvensters en op de verdieping twee zeer grote vensters, ook met rondbogen. Dit aardige vensterfront is op een neoclassicistische wijze ingekaderd. Op de hoeken staan gemetselde pilasters die op de verdieping verdiepte vakken kregen. De daklijst die doet denken aan een driehoekig fronton, is versierd met een reliëf van rondboogjes. De deftige uitdossing houdt hoogstwaarschijnlijk verband met de adellijke dame die moest worden herdacht. Ypkjen Hillegonda was een dochter van Frans van Lynden, de grietman van Opsterland. Zij was in Pau bij de Franse Pyreneëën overleden. Haar gebalsemd lichaam werd per schip naar Beetsterzwaag gebracht en bijgezet in de grafkelder in Oud Beets. Zij was een telg uit een van de belangrijkste adellijke families uit deze regio. Families die zich naar eeuwenlange traditie ook van filantropische taken kweten. De Van Lyndens resideerden in het grote buiten Lyndenstein aan de westelijke flank van het streekdorp. Het voorste gedeelte van het armenhuis is al sinds lang in gebruik als woonhuis en de achterbouw, het eigenlijke armenhuis, is als Ons Huis in gebruik bij onder meer de plaatselijke historische vereniging.

Peter Karstkarel schrijft elke twee weken over trekpleisters in het Noorden. Daarbij heeft hij vooral oog voor monumentale elementen in het landschap en architectuur. karstkarel@gmx.net

Mijn mooiste plekje

„Een vroege ochtend nabij Ghandruk in Nepal, op 1940 meter hoogte. De eerste zonnestralen schijnen op de bergen van de Himalaya. Na twee dagen met veel regen is daar weer de zon! Samen met mijn vriend maakte ik een bijzondere rondreis door Nepal.” Mirjam Braaksma, Groningen

In de rubriek *Mijn mooiste plekje* laten lezers zien welke bijzondere plekken ze bezochten op reis in binnen- en buitenland. Inzendingen zijn welkom via: bijlagen@ndcmedia-groep.nl. Vergeet uw naam en woonplaats niet te vermelden.